אי לא חיישינן ניעבדיה בשש ומחצה קא סבר מוספין קודמין לבזיכין עביד להו למוספין בשש ובזיכין בשבע ועביד ליה לתמיד בשבע ומחצה מתקיף לה רבה בר עולא מידי כסידרו בחול כך סידרו בשבת בערב הפסח דברי ר' ישמעאל קתני כך סידרו בשבת סתמא קתני אלא אמר רבה בר עולא הכי קתני כסידרו בחול דעלמא כך סידרו בשבת דעלמא דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו בערב הפסח דעלמא כך סידרו בשבת דעלמא ומתני' דקתני בין בחול בין בשבת דברי הכל היא במאי קמיפלגי בגזרת נדבות ונדרים קמיפלגי ר' ישמעאל סבר גזרינן שבת אטו חול ור' עקיבא סבר לא גזרינן אי לא גזרינן ניעבדיה בו' ומחצה קסבר מוספין קודמין לבזיכין מוספין בשש ובזיכין בז' ועביד ליה לתמיד בז' ומחצה מיתיבי תמיד כל השנה כולה קרב כהלכתו נשחט בשמונה ומחצה וקרב בט' ומחצה ובערב הפסח נשחט בז' ומחצה וקרב בח' ומחצה חל להיות בשבת כחל להיות בשני בשבת דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו בערב הפסח בשלמא לאביי ניחא אלא לרבא קשיא אמר לך רבא לא תימא כחל בשני בשבת אלא אימא כשני בשבת דעלמא מיתיבי חל להיות בשבת כסידרו כל השנה כולה דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו בערב הפסח דעלמא בשלמא לרבא ניחא אלא לאביי קשיא אמר לך אביי לא תימא כסידרו כל השנה אלא אימא כסידרו כל השנים כולן דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו ערב הפסח שחל להיות בערב שבת [א]תנו רבנן מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר תלמוד לומר [1]וערך עליה העולה מאי תלמודא [ב]אמר רבא [1]העולה עולה ראשונה ומנין שאין דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים ת"ל [1]והקטיר עליה חלבי השלמים מאי תלמודא אמר אביי עליה שלמים ולא על חבירתה שלמים מתקיף לה רבא אימא שלמים הוא דלא נקריב הא עולות נקריב אלא אמר רבא השלמים עליה השלם כל הקרבנות כולן ת"ר תמיד קודם לפסח פסח קודם לקטרת קטרת קודמת לנרות

יאוחר

אי לא חייש ניעבדיה בשש ומחצה. דהא הפסחים מרובין ובשבת לא בעי לאיחוריה משום נדרים ונדבות: **קסבר מוספין קודמין לבזיכין.** ועל כרחך בזיכין בשבע ואין פנויין בה: **בעלמא.** כל ימות החול בשמונה ומחצה: **כך סידרו.** בשבתות של כל השנה ואף על גב דליכא נדרים ונדבות חיישינן לסרך נדרים דחול דילמא אתו למסרך ולמיעבד בחול נמי בשבע ומיפסלי נדרים ונדבות של אחריו: **ר"ע אומר.** כל שבתות השנה הוא נשחט בשבע ומחצה כסידרו ערב הפסח דלא גזרינן משום חול: **דברי הכל היא.** דר' ישמעאל ורבי עקיבא לא איירי בערב פסח כלל וכמתניתין סבירא להו בין בחול בין בשבת: **ניעבדיה בשש ומחצה.** דהא זריזין מקדימין למצות: **קסבר מוספין קודמין לבזיכין** גרסינן: **כחל להיות בשני בשבת.** ערב הפסח שהתמיד נשחט בשבע ומחצה: **בשני בשבת.** חד מימות החול נקט. ואית דאמרי יומא קמא דשבתא דחזי לארביסר נקט וחד בשבתא לא חזי לארביסר דלא בד"ו פסח ולאו מילתא היא שהרי על פי הראייה היו מקדשין: **ור"ע אומר כסידרו ערב הפסח** גרסינן ותו לא: **בשלמא לאביי ניחא.** דמדקאמר רבי ישמעאל חל להיות בשבת כחל להיות בשני בשבת על כרחך כסידרו ערב הפסח דקאמר ר"ע בע"פ שחל להיות בע"ש קאמר: **אלא לרבא.** דקאמר רבי ישמעאל למיכמר בישרא חייש וכסידרו בחול בעלמא קאמר הא קתני הכא כחל להיות בשני בשבת: **אלא אימא כשני בשבת.** שאינו ערב הפסח דהיינו בשמונה ומחצה דחיישינן למיכמר בישרא: **כסדר כל השנה.** היינו בשמונה ומחצה דחיישי' למיכמר בישרא: **כל השנים.** שערב הפסח חל בחול דשחטינהו בשבע ומחצה ור"ע אמר כסידרו ערב הפסח שחל להיות בערב שבת: **מניין שלא יהא דבר.** נקטר במערכה משנערכה שחרית קודם לתמיד של שחר ת"ל וערך עליה בתר ובער עליה הכהן כתיב דהוא סידור מערכה: **מאי תלמודא.** דהאי העולה אתמיד של שחר קאי: **העולה עולה ראשונה.** מדלא כתיב וערך עליה עולה אלא העולה הכי קאמר וערך עליה מיד העולה החשובה האמורה תחלה לכל העולות והיינו עולת תמיד דפרשת קרבנות (ג)(במ' פינחס) דקרבן תמיד כתיב ברישא: **והקטיר עליה.** אתמיד קאי דסיפיה דקרא הוא וה"ק והקטיר על העולה הזאת כלומר אחריה חלבי השלמים: **ואימא שלמים הוא דלא קרבי.** אחר תמיד של בין הערבים: **השלמים.** לשון השלם: **תמיד.** של בין הערבים קודם לפסח: **לקטורת.** של בין הערבים וכולהו יליף טעמא(ד): **לנרות.** להדלקת נרות:

יאומר

דברי הכל היא. ובין בחול ובין בשבת דקתני במתני' לא קאי ארישא אלא אערב הפסח והא דקאמר דברי הכל היא היינו כלומר דמצינו למימר דברי הכל לפלוגתא דהך ברייתא דקיימינן עלה אבל איכא שני ברייתות דמייתי בסמוך דפליגי בהדיא בשבת דערב פסח ומהנהו ולאי איכא למיפשט דלאו דברי הכל היא:

כאילו חל בשני בשבת. אין צריך לפרש דדוקא נקט שני דהוא יומא קמא דמיקלע ביה ארבעה עשר דחד בשבתא לא חזי לארביסר דלא בד"ו פסח דהא ע"כ לרבא דמוקי לה בשני בשבת דעלמא לא הוי שני בשבת דוקא דהא לא בערב הפסח מיירי הוא הדין לאביי אם לא יהיה דוקא אין לחוש ורש"י שהקשה דעל פי הראייה היו מקדשין אין נראה לר"י דאע"ג דהיו מקדשין על פי הראייה היו נזהרין שלא יבאו תרי שבי בהדי הדדי דאמרינן בהדיא פרק קמא דראש השנה (דף כ.) מאיימין על העדים על החדש שנראה בזמנו לומר שלא ראו והא דאמרי' בשילהי אלו קשרים (שבת דף קיד.) חלבי שבת קריבים ביום הכפורים אלמא בהדי הדדי נינהו מוקי לה בהלול (סוכה דף נד:) כאחרים דאמרי אין בין עצרת לעצרת אלא ד' ימים בלבד:

אלא לרבא קשיא. תימה לרבה בר עולא נמי תיקשי דלדבריו לרבי עקיבא מוספין קודמין לבזיכין ולפי מה שהברייתא כאביי לרבי עקיבא תמיד נשחט בשש ומחצה וא"כ בזיכין קודמין למוספין ותירץ רשב"א דלרבה בר עולא לא קאי ר"ע אלא ארישא דקתני תמיד כל השנה קרב כהלכתו משמע ל"ש חול ולא שנא שבת ועלה פליג ר"ע ואמר דשבת דעלמא כערב הפסח והיינו ממש כרבה בר עולא או יתרץ כרבא:

העולה עולה ראשונה. תימה דבזבחים פ' כל התדיר (דף פט.) מפקינן מקרא אחרינא דתנן התמידין קודמין למוספין שנאמר מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד וליכא למימר דהתם איצטריך לצבור שאין להן תמידין ומוספין אלא כדי אחד מהם דהא קתני התם דם חטאת קודם לדם עולה ודומיא דזה הוי תמידין ומוספין וליכא למימר נמי דאיצטריך קרא תנינא לעכב דבהתכלת (מנחות דף מט:) אמרינן בהדיא דליכא עיכובא וי"ל דהתם איצטריך למוספין דלא קדמי והכא לנדרים ונדבות וצריכי דשמא מוספין תדירי שהן קרבן צבור או שמא נדרים ונדבות תדירי שרגילים ומצויים יותר אי נמי קרא דהכא להקדמת הקטרה דבהקטרה כתיב וערך עליה העולה וקרא דכל התדיר להקדמת שחיטה דתעשו את אלה בעשיית הדם כתיב והא דפריך בהתכלת (שם) גבי הא דתנן התמידין אין מעכבין את המוספין וקאמר היכי דמי אילימא דלית ליה ולקדם והתניא מנין שלא יהא דבר כו' ומייתי הא דרבא ולא מייתי קרא דמלבד משום דלשון שלא יהא דבר קודם משמע טפי עיכוב [להכי] אתייה טפי מן המשנה אי נמי למימרא דאפי' בהקטרה דלא תנן בכל התדיר תמיד של שחר קודם אך קשה דלמאי איצטריך העולה ומלבד תיפוק לי' דתמיד קודם למוספין דבתמיד כתיב בבקר ובמוספין כתיב ביום דמשמע בעיצומו של יום ולמאי דאמרי' בהתכלת דליכא עיכובא בהקדמה לתמיד אתי שפיר הא דאמרינן בריש עירובין (דף ב.) שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולים שנאמר ושחטו פתח אהל מועד בזמן שהן פתוחין ולא בזמן שהן נעולין דמטעם ששחטן קודם תמיד של שחר לא הוו פסולין והא דתני בתוספתא דמכילתין [פ"ד] כל הקדשים שהקריבן קודם תמיד של שחר או שעיכבן אחר תמיד של בין הערבים פסולין שאין לך קודם לתמיד של שחר אלא קטורת ואין לך שמתעכב אחר תמיד של בין הערבים כו' האי פסולין היינו מדרבנן [ועיין תוס' עירובין ב. ד"ה שלמים ותוס' יומא כט. ד"ה אלא ע"ש היטב שכתבו להדיא אבל לשון התוספתא משמע דאפי' זרק הדם בדיעבד ועשה כל מצות אפ"ה פסולין דקתני שהקריבו ולא קתני ששחטן ואי מדרבנן אמאי פסולין וכו']:

יאומר

תורה אור השלם

1. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: ויקרא ו ה

◆

רבינו חננאל

[ואקשינן] אי לא חייש נעביד ליה לתמיד בשש ומחצה כי דיניה והפסח אחריו. ושני, ר"ע סבר מוספין קודמין לבזיכין. הלכך עביד להו למוספין בשש ולבזיכין בשבע ולתמיד בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה והפסח אחריו. ודחה רבא בר עולא להא דאביי ולהא דרבא ואמר בשבת דעלמא פליגי ופריש הוא הכי כסדרו בחול דעלמא בשמונה שעות ומחצה כך סדרו בשבת דעלמא בשמונה שעות ומחצה. ר"ע אומר כסדרו ערב הפסח בשבע ומחצה כך סידורו בשבת דעלמא אבל בערב הפסח שניהם שוין שהיו בשבע ומחצה בין בחול בין בשבת. ובשבת דעלמא בלבד פליגי, ר' ישמעאל סבר גזרינן בשבת להעשות התמיד בח' שעות ומחצה ולא מקדמינן ליה גזרה שלא יבוא להקדימו בחול וישארו הנדרים והנדבות. ור"ע סבר לא גזרינן שבת אטו חול, הכל יודעין שהשבת אין שם נדרים ונדבות. ומקשינן אי הכי אי לא גזר ר"ע ניקדמיה בשש ומחצה כי דיניה. ופרקינן אית ליה מוספין קודמין לבזיכין. ונמצא לטעמיה דאביי ר' ישמעאל כמתני' ולטעמיה דרבא ר' עקיבא כמתני'. מיתיבי חל ערב פסח להיות בשבת כחל להיות בשני בשבת דברי ר' ישמעאל, ר"ע אומר כסדרו בערב הפסח, מאי לאו ר' ישמעאל היא דסבר בין בחול בין בשבת בשבע ומחצה והא בהדיא קתני לה חל ערב פסחים להיות בשבת כחל להיות בשני בשבת כתנא דמתני' קשיא לרבא. ומשני רבא ואמר מתניתא הכי קתני חל להיות ערב פסחים בשבת דינן כשני בשבת כמו חול דעלמא מה שני בשבת שהוא חול דעלמא התמיד בשמונה ומחצה אף ערבי פסחים שחל להיות בשבת התמיד נשחט בשמונה ומחצה דלא כמתני'. ר"ע אומר כסדרו ערב הפסח מה כל ערב הפסח התמיד בשבע ומחצה כך בשבת בערב הפסח בז' ומחצה כתנא דמתני'. ודייקינן מיניה מדקתני בשני בשבת דשביק ליה לאחד בשבת, וקתני בשני בשבת מכלל דלא אפשר שיחול ערב הפסח באחד בשבת דאם כן תייל פסח בשני בשבת, מכאן תשובה לאומרים כי

מסורת הש"ס

א) ב"ק קית. תמיד כח: מנחות מט., ב) יומא לג: לד. כתובות קו: [ב"מ נה. זבחים קב:], ג) [עי' תוס' ב"מ נה. ועי' ברש"י כתובות קו: ד"ה העולה], ד) [לקמן נט.].

◆

מוסף רש"י

שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר. שלא יהא דבר ניתן על מערכה גדולה קודם לאברי התמיד (יומא לג.). **העולה עולה ראשונה.** העולה משמע העולה תהא ראשונה לכל הקרבנות (מנחות מט.). דאי לאורויי בעלמא אתא שיקטירו עליה עולה ושלמים נכתוב וערך עליה (יומא לד.). לאו: ה' יתירה דריש (ב"מ נה.). או: העולה משמע העולה האמורה ראשון בסדרי קרבנות יהיה עולת הבקר, שנאמר ואמרת להם זה האשה כו' וה"א יתירה קא דריש (כתובות קו. ובעי"ז זבחים קב:).

◆

רבינו חננאל (המשך)

בימי החכמים חל פסח בבד"ו וכי אחרי סתימת התלמוד תקנו לא בבד"ו פסח. תוב מותבי' לאביי מהא דתניא תמיד כל השנה קרב כהלכתו. חל להיות בשבת כסדר כל השנה דברי ר' ישמעאל, ר"ע אומר כסדר ערב הפסח, כלומר לא שנא חול ולא שנא שבת (לר"י) [לר"ע] דינם באחד קשיא לאביי. ומשני לא תימא כסדר כל השנה דמשמע בשמונה ומחצה אלא אימא כסדר כל השנים בערב הפסח בז' ומחצה דברי ר' ישמעאל, ר"ע אומר כסידורו ערב הפסח שחל להיות ערב שבת. ת"ר מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר כו' פשוטה היא. ת"ר תמיד קודם לפסח שהתמיד נאמר בו בין הערבים והפסח נאמר בו בין הערבים, דכתיב ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים, ונאמר בו בערב שנאמר שם תזבח את הפסח בערב, וקטורת לא נאמר בה אלא בין הערבים שנא' בין הערבים יקטירנה. הנרות נאמר בהן בין הערבים דכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים, וכתיב בהן מערב שנאמר יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones